

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертацію

Добродзія Олега Михайловича

**за темою: «Роль цифровізації в інноваційному розвитку медичного
страхування в Україні»,**

**поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю**

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Актуальність обраної теми дослідження

В умовах трансформації соціально-економічних відносин та реформування системи охорони здоров'я України питання забезпечення населення якісними та доступними медичними послугами набуває особливої ваги. Медичне страхування, як ефективний фінансово-економічний механізм перерозподілу ризиків та ресурсів, стає ключовим інструментом гарантування права громадян на охорону здоров'я. Його розвиток безпосередньо пов'язаний із соціальними викликами, зростанням захворюваності за основними нозологічними групами, необхідністю модернізації фінансування медичних закладів та підвищення ефективності використання бюджетних і позабюджетних коштів.

Законодавчі зміни останніх років, зокрема прийняття нової редакції Закону України «Про страхування» (№ 1909-IX від 01.01.2025) та оновлення класифікації страхових ризиків, створюють нові умови функціонування ринку медичного страхування. Добровільне медичне страхування набуває стратегічного значення для розвитку недержавного сектору охорони здоров'я, підвищення фінансової стабільності медичних установ та зниження навантаження на державний бюджет.

Актуальність теми зумовлюється також соціальними та демографічними факторами: старінням населення, збільшенням поширеності хронічних неінфекційних захворювань, ускладненим доступом до медичних послуг у сільській місцевості, наслідками воєнних дій, погіршенням умов життя та зростанням нерівності в охороні здоров'я. Статистичні дані свідчать про стабільно високий рівень захворюваності населення за онкологічними, серцево-судинними, ендокринними та інфекційними групами, що прямо впливає на структуру страхових ризиків та обсяг страхових виплат.

Водночас ринок медичного страхування в Україні перебуває на етапі активного становлення та характеризується недостатнім рівнем охоплення населення, нерівномірним розвитком регіональних програм, відсутністю єдиної методології актуарного оцінювання ризиків, а також обмеженою інтеграцією зі сферою державних гарантій. Це зумовлює потребу у поглиблених наукових дослідженнях економічної сутності медичного

страхування, класифікації страхових ризиків, формуванні ефективних фінансових механізмів та моделей управління ризиками

Таким чином, дослідження ролі цифровізації в інноваційному розвитку медичного страхування в Україні важливі для розуміння механізмів державного регулювання, розвитку страхових компаній та формування стійких моделей фінансування медичних послуг.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні положення дисертації є науково обґрунтованими та аргументованими. Всі рекомендації автора є науково коректними, які сформульовані на основі аналізу отриманих теоретико-практичним шляхом результатів дослідження.

Висновки до розділів та загальні висновки є узагальненим звітом з елементами аналізу щодо поступового виконання завдань із реалізації мети щодо розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення організаційно-економічного механізму медичного страхування умовах цифрових трансформацій.

У першому розділі дисертації автором розкрито теоретико-методичні аспекти медичного страхування.

У другому розділі здійснено аналіз стану і тенденцій ринку медичного страхування в Україні. Досліджено чинники формування споживчого попиту на послуги медичного страхування. Проведено діагностику індексів цифрової спроможності страхових компаній і використання побудованої архітектури можливостей у практичній діяльності.

У третьому розділі окреслено основні напрями активізації інноваційного розвитку медичного страхування. Визначено концептуальні положення щодо мультиплікативного ефекту цифровізації. Запропоновано удосконалений механізм взаємодії учасників ринку медичного страхування, що враховує трансформаційні процеси.

Структура дисертації логічна, матеріали розділів викладено відповідно до мети і поставлених завдань, висновки є результатами дослідження, що відповідають завданням дисертаційної роботи.

Викладене вище свідчить про високий рівень дисертаційної роботи, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна роботи полягає в розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем медичного страхування в умовах інноваційних трансформацій.

Найважливішими результатами, що характеризуються новизною і розкривають логіку, масштабність, повноту та зміст дисертації, є такі:

Удосконалено:

- підхід до оцінки попиту на послуги медичного страхування, який враховує такі елементи: поширеність захворювання, середню тяжкість захворювання, середню тривалість лікування, середню медичну вартість лікування, вік і стать пацієнта, соціальний індекс (рівень вразливості), коморбідність. Це забезпечує комплексний інноваційний підхід до оцінки споживчого попиту в умовах цифровізації;

- понятійний апарат теорії страхування, зокрема, дано авторське визначення поняття медичного страхування як системи економічних і правових відносин, що забезпечує фінансування медичної допомоги та профілактичних заходів на випадок настання страхового випадку (захворювання, травми тощо) за рахунок попередньо акумульованих коштів, що формуються внесками страхувальників і використовуються відповідно до умов страхового договору. Таке визначення враховує посилення на механізм страхового захисту (акумуляція і перерозподіл коштів); містить чіткий об'єкт страхування (медичні послуги, витрати, забезпечення лікування); включає ролі суб'єктів: страхувальник, страховик, медичний заклад, застрахована особа;

- структурно-логічну систематизацію та класифікацію ризиків медичного страхування з урахуванням взаємозв'язку медичних, соціальних та актуарних маркерів. Це розкриває трирівневу природу ризиків, пов'язаних з медичним страхуванням і створює додаткові можливості для визначення ймовірності настання страхових випадків і цифрового моделювання величини страхових виплат;

- економіко-каузальну модель цифровізації інноваційного розвитку системи медичного страхування в Україні, яка показує зміну показників фінансових результатів страхових компаній в умовах цифрових трансформацій. Це забезпечить можливість аналізу мультиплікативного ефекту від використання інноваційних інструментів та виявлення можливостей збільшення страхових премій.

Дістало подальшого розвитку:

- методичний підхід до здійснення періодизації розвитку системи медичного страхування на українських землях з кінця XVIII ст. до сучасності. Це забезпечило встановлення передумов формування етапу цифрової інтеграції та інноваційного розвитку (2014 – теперішній час рр.) як самостійного історичного періоду. Він характеризується переходом від фрагментованих добровільних схем до гібридних моделей із використанням eHealth, insurtech-платформ, актуарних технологій на базі великих даних та інструментів кіберідентифікації. Це не лише якісно змінює практики страхування, а й інтегрує українську систему в європейський цифровий простір;

- механізм розрахунку стандартизованих індексів типу DCI та ODI: перший вимірює спроможності (наявність і зрілість цифрових рішень), другий — операційне використання (фактичні частки онлайн-потоків, електронні страхові вимоги, автоматизована наскрізна обробка, швидкість сервісу, надійність платформ). Таке вимірювання забезпечує можливість використання шкали порівняння для бенчмаркінгу компаній та відстеження прогресу у часі; створення прозорого «мосту» між цифровими практиками та фінансовими результатами, щоб кількісно показати внесок цифровізації в ефективність і маржинальність;

- методичні підходи до побудови матриці відповідності можливостей цифровізації і її використання страховими компаніями. Це забезпечує можливість виявлення та закриття розривів між наявною цифровою архітектурою і її комерціалізації для підвищення швидкості та віддачі від цифрових інвестицій на рівні всієї інноваційної системи компанії;

- обґрунтування щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційного медичного страхування в умовах цифровізації у частині визначень базових понять, закріплення прав застрахованих осіб, врегулювання діяльності страхових фондів і механізмів державного нагляду. Це забезпечить прозорість страхових відносин і підвищить довіру населення до інституту медичного страхування. Важливим наслідком удосконалення законодавства стане розширення участі приватного сектору у фінансуванні охорони здоров'я.

Дисертація Добродзія Олега Михайловича за рівнем наукової новизни, змістом, логікою викладення матеріалу, проведеними узагальненнями, висновками та пропозиціями є самостійним та завершеним науковим дослідженням, які містить вирішення актуальної наукової проблеми: визначення ролі цифровізації в інноваційному розвитку медичного страхування в Україні.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Дисертація Добродзія Олега Михайловича є самостійним та завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Дисертація характеризується ґрунтовністю, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем. Достовірність одержаних результатів підтверджується логікою проведення досліджень, яка структурно представлена в змісті дисертації.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за

матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 2,88 друк. арк. Власні здобутки висвітлено у 2,37 друк. арк.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

1. У розділі 1 автором розглянуто принципи класифікації медичного страхування, що є безперечно актуальним у контексті сучасних трансформацій ринку. Зазначено, що класифікувати варто за такими ознаками: за формою договору, за обсягом покриття, за тривалістю дії, за способом надання медичних послуг, за способом оплати, за цільовим призначенням. Разом з тим, дискусійним залишається питання класифікації за обсягом покриття, що є рішенням відповідної страхової компанії.

2. У роботі слушно підкреслено, що ефективна політика страхових компаній ґрунтується на розрахунках індексів цифровізації. Разом з тим, дискусійним є питання практичної реалізації зазначеного інструментарію в умовах нестабільного ринкового середовища, зокрема щодо доступності повної та достовірної інформації для проведення глибокого аналізу.

3. Також запропонована автором матриця містить потенціал для подальшого розвитку, зокрема шляхом визначення пріоритетних напрямів розвитку інновацій. Проте, озвучені зауваження містять переважно рекомендаційний характер і не знижують теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Значення дослідження для науки і практики та напрями його використання.

Автор дисертаційного дослідження успішно розкрив стан і глибину досліджуваної теми, переконливо обґрунтувавши вибір теми та її актуальність. Отримані наукові результати, висновки і рекомендації мають значну наукову новизну, а також важливе практичне та суспільне значення. Структура наукової праці є чіткою та логічною.

Висновок. Наукові результати проведеного дисертаційного дослідження Добродзія Олега Михайловича на тему «Роль цифровізації в інноваційному розвитку медичного страхування в Україні» надали можливість авторові сформулювати висновки та пропозиції теоретичного та прикладного характеру. Що можна вважати як завершену наукову роботу в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Отже, за актуальністю, ступенем наукової новизни обґрунтованістю наукових положень та практичною цінністю одержаних результатів, дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Добродзія

Олега Михайловича за темою: «Роль цифровізації в інноваційному розвитку медичного страхування в Україні» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Добродзій Олег Михайлович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

Доцент кафедри

фінансів, банківської та страхової справи

Навчально-наукового

інституту управління, економіки та бізнесу

ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,

кандидат економічних наук, доцент

Г.І. Скиба